

BUDAPESTI XI. KERÜLETI
ÁLLAMI JÓZSEF ATTILA ÁLTALÁNOS FIÜGIMNÁZIUM

50

JUBILEUMI ÉVKÖNYVE

1912-1962

B U D A P E S T
1 9 6 2

BUDAPESTI XI. KERÜLETI
ÁLLAMI JÓZSEF ATTILA ÁLTALÁNOS FIUGIMNÁZIUM

JUBILEUMI ÉVKÖNYVE

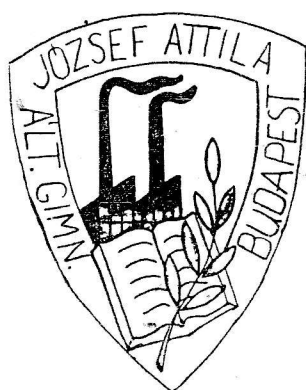
AZ 1961/62. TANÉVRŐL
FENNÁLLÁSÁNAK 50. ESZTENDEJÉBEN

KÖZZÉTESZI:

Dr. DIVINYI MIHÁLY
IGAZGATÓ

SZERKESZTETTE:

Dr. MÉNESY OTTÓ

B U D A P E S T

1 9 6 2

ÖTVEN ÉV

Iskolánk alapításának ötvenedik évfordulóját ünnepeljük az idén. Az alapkö-lerakás óta egy fél század telt el. Ennek sok diadalát, a dolgozó nép által kivívott s aranybetűkkel felrótt győzelmek egész sorát érte meg intézetünk, de a fél század alatt számos, viharfelhőkkel terhes napot is át kellett vészelnie. Ahogyan népünk történetében a gyász és az öröm napja, a bukás és a diadal pillanata váltotta egymást, ugyanúgy iskolánk életében is váltakoznak az eredmény, a kudarc, az előre lendülés és a megtorpanás pillanatai. Az alapítás éve (1912) az első világháború előtti korszak legreakciósabb esztendeje. Sokan emlékeznek még e vészterhes év májusának véres napjaira, a felvonuló ezrek ajkán felhangzó jogos követelésekre, az intő szóra, amely a közelgő világháború ellen mozgósított békés százezreket.

A háborús évek során iskolánk is küzdött azokkal a súlyos problémákkal, amelyek a népet is gyötörték, s akkor virradt fel a napja igazán, amikor 1919. március 21-én a magyar nép történetének egyik legszebb napja köszöntött reánk.

1919. március 29-én megtörténik iskolánk államosítása. Két hónap leforgása alatt dolgozó népünk köztulajdonba veszi az épületet, a berendezési tárgyakat, intézetünk vagyonát, de ennél sokkal fontosabb, hogy igényt támaszt a szellemi örökségből azokra a haladó elemekre is, amelyeket iskolánk léte, tevékenysége önmagában hordozott. A forradalmi idők lelkes szónokai keresik fel az intézetet. Jár itt Prohászka János és iskolai gyűlés keretében, szól a tanulóifjúsághoz. Felkeresi iskolánkat a nagyszalontai forradalmi törvényszék elnöke, Rehák Pál is. Az ő találkozása diákjainkkal biztató és reményre jogosító. Áprilisban növendékeink közül többen belépnek a Vörös Hadseregbe és számosan vállalnak a Tanácsköztársaság kulturális és szociális akcióiban munkát.

Sajnos e rövid fellendülésnek véget vet a Tanácsköztársaság bukása, illetve az ellenforradalmi korszak gyors megszerveződése. Iskolánk életében nehéz napok következnek. Az ifjak közül a nép ügye mellett való bátor kiállásért, tevékenységükért többen kapnak megrovást, büntetést. A szocialista haladásért vívott harc ügye egy időre elbukik ugyan, az iskola életében a megtorpanás évei következnek, de a történelem még nem mondta ki a végítéletet. Ebben az időszakban számos kiváló tanulója volt iskolánknak. Többen ma országos híré művészek, szellemi életünk kiválóságai. A többi közt népi államunk Kossuth-díjjal jutalmazta volt növendékeink közül: Járdányi-Paulovits Pált, Sugár Rezsőt, Dávid Fe-

rencet. Iskolánk tanulója volt Rösler Endre operaénekes és Barha László festőművész is, hogy csak néhányat említsünk.

1945. április 4-ike iskolánk életében is fordulópontot jelent. A rövid pár év leforgása alatt, miközben népünk új, szocialista társadalmi rend alapjait rakja le, iskolánk is gyorsütemű fejlődésen megy keresztül. A XI. kerület, mely az ellenforradalmi korszakban a reakció egyik bástyája volt, a nagyméretű ipari fejlesztés során, hatalmas ipari gócponttá alakult. Kerületünk is nagyrészt munkáskerületté lesz, s ez a körülmény minden vonatkozásban jótékonyan hat az intézet fejlődésére. Szükségessé válik az iskola olyan értelmű bővítése, amelynek kapcsán minden munkás gyermeke előtt megnyílik a magasabb műveltség megszerzésének a lehetősége. Új osztályok nyílnak, 1948. nyarán megtörténik iskolánk másodszori államosítása. Új neve ettől fogva: XI. ker. Állami Szent Imre Gimnázium.

A társadalmi fejlődés minden területen forradalmi változást idézett elő, így a középiskolák rendszerében is. A fokozott ütemű iparosítás parancsolólag írja elő a mind több és több materialista világnézetű, szocialista szemléletű, művelt értelmiségi kifeformálását, ezért iskolánk nevelési és didaktikai rendjében fontos változások lépnek életbe. A szocialista típusú iskolává átalakulást egyéb változások is követik. Az 1949—50. évben neve is megváltozik: Állami József Attila Fiúgimnázium lesz. A költő nevének vállalása egyben fordulópontot jelent minden vonatkozásban. Amíg eddig a munkás- és szegényparaszt származású tanulók százalékos aránya elenyésző volt, ettől az időtől kezdve számuk ugrásszerűen emelkedik. Az 1950—51. esztendőben már eléri a 25⁰/₀-ot. Amíg 1948—49-ben még csak 11 osztálya van az iskolának, addig 1950—51-ben már 15 osztály 497 tanulóval nyitja meg a kapuját, s ez a szám tíz év leforgása alatt megkettőződik! A mostani, jubileumi évben már 26 osztályunk van 982 tanulóval, a munkás- és parasztszármazásúak részaránya pedig meghaladja a 35⁰/₀-ot.

Különösen jelentős volt iskolánk életében az 1954—55-ös tanév. Ekkor ünnepeltük névadónk, József Attila születésének ötvenedik évfordulóját. Forradalmi szellemének nagyszabású ünnepély keretében adóztunk, s az évet kiállítás, a szakköri munka seregszemléje zárta le. Ekkorra készült el a díszterem számára József Attila életnagyságú portréja, s ebből az alkalomból iskolánk zsibongójának oldalfalát a költőről készült művészi festménnyel díszítettük fel. A forgóoszlopon helyeztük el iskolánk névadójának életéből összeállított fényképes életrajz-sorozatot is. Különösen a magyar irodalmi szakkör vette ki a részét ekkor a munkából. A szakköri pályázat témájául József Attila életéből, költészetéből vett kérdéseket tűztek ki és sorozatos üléseken tárgyalták a nagy proletárköltő életét és munkásságát. Ettől fogva hagyománnyá vált iskolánkban a József Attila emlékünnepek megtartása, amelyek minden esztendőben értékes részét képezik az év kulturális eseménysorozatának. Itt említjük meg, hogy az idei évben került sor a József Attila Emlékérem alapítására, melynek elnyeréséért a különböző művészeti ágakban és iskolánk szakköreinek keretében versengenek egymással a tanulók.

Az 1958—59. év ugyancsak kiemelkedő határkö. Ekkor kapcsolódik be iskolánk a politechnikai oktatásba, megszerveződik az 5 + 1-es tanítási forma, s így szorossá válik kapcsolatunk az ipari üzemekkel s kerületünk

munkásosztályával. Az Április 4. Gépgyár hosszú évek óta patronáló üzemünk. E kapcsolat nemcsak névleges, hanem együttműködést is jelent az iskola és a gyár között, segítik az oktató-nevelő munka jobb megszervezését. A gyár segíteni kész munkásbrigádjai szerelték fel az iskolarádiót, a kapcsolótáblákat és az osztálytermi hangszóróberendezéseket. Szó szoros értelemben a munkásosztály segítése tette lehetővé, hogy iskolánkban a modern nevelő-oktató munka előfeltétele, megteremtődött: rádióval, magnetofonnal szolgálhatjuk immár a szocialista pedagógia magasztos célkitűzéseit.

Az 1960—61. év is kiemelkedik az évek sorából. Ekkor szerveztük meg az első iskolanapot, melynek sikeres lefolyása és értékes eredményei meggyőzték bennünket arról, hogy a kezdeményezés minden tekintetben figyelemre méltó, s érdemes hagyományossá tenni iskolánk életében. Az iskolanapon a sport és szellemi öttusa versenyek keretében mutatkozott meg ugyanis pregnánsan és kézzelfoghatóan, hogy ifjúságunk jelentős része már messze előre jutott a szocialista emberré formálódás útján. Ugyancsak ekkor adtunk ki az államosítás óta első ízben évkönyvet, amelyen igyekeztünk képet adni a folyó tanévről és bizonyos vonatkozásokban a megelőző korszak életéről, munkájáról. A bevezetőben leszögeztük, hogy iskolánk története szorosan egybe van kapcsolva népünk életével, össze van kötve a visszahúzódó és a fellendülést hozó korszakokkal.

A mostani, a jubileumi év népünk és iskolánk életében egyaránt a győzelmek éve és zárókő is egyben, a szocialista társadalom felépítésének és a szocialista iskola megalkatásának korszakos zárókőve. És ehhez a történelem immár megadta a végleges jóváhagyást, kimondta felette a végleges igent!

Dr. Komjáthy István